

BELGISCHE SENAAT

COMMISSIEVERGADERING VAN 16 APRIL 1926

Verslag uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het Wetsontwerp tot instelling van eene rechtspleging bij dringende omstandigheden inzake onteigening ten algemeenen nutte.

(Zie n^{rs} 330 (zitting 1923-1924) ; 217 (zitting 1924-1925) ; 141, 145, 150, 151, 197, 219, 230 (zitting 1925-1926) en de Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, vergaderingen van 24, 25 Februari en 24 Maart 1926 ; n^{rs} 104, 158, 195 (zitting 1923-1924) ; 96 (1925-1926) en de Handelingen van den Senaat, vergadering van 24 Juni 1924.)

Aanwezig : De heeren BRAUN, voorzitter ; DE CLERCQ, DE LEY, DE PIERPONT SURMONT DE VOLSBERGHE, DUBOST, PAULSEN, VAN FLETEREN en VAUTHIER, verslaggever.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Het Wetsontwerp tot instelling van eene rechtspleging bij dringende omstandigheden inzake onteigening ten algemeenen nutte werd door de Regeering ingediend in den loop der maand Maart 1924. Onder voorbehoud van enkele betrekkelijk ondergeschikte wijzigingen, heeft de Senaat dit ontwerp eenstemmig goedgekeurd in zijne vergadering van 24 Juni 1924. De Kamer der Volksvertegenwoordigers heeft wat meer tijd noodig gehad om hare meening te doen kennen. Het verslag uit naam van de Middenafdeeling dagteekent van 4 Maart 1925 ; maar het was pas in hare vergadering van 24 Maart 1926 dat de Kamer hare goedkeuring aan het wetsontwerp hechtte. Zij deed dit na eene zeer belangwekkend debat en na enkele wijzigingen te hebben toegebracht die, ofschoon gelegen in de lijn van het hoofdkenmerk van het ontwerp, dit laatste beter trachten aan te passen aan sommige omstandigheden die de

werkelijkheid ons biedt. Daar de Kamer het wetsontwerp op 24 Maart 1926 met 105 stemmen tegen één stem heeft goedgekeurd, kan de Commissie van Justitie niet anders doen dan den Senaat te verzoeken er zich gewoon bij aan te sluiten.

Het Wetsontwerp, zooals het door de Regeering werd opgevat, heeft voor doel den onteigenende, in geval van urgentverklaring bij Koninklijk besluit, in de mogelijkheid te stellen zijn toevlucht te nemen tot een bespoedigde rechtspleging en bezit te nemen van de onteigende vaste goederen na bewaargeving van de schadeloosstelling bepaald door den rechter-commissaris ; het staat partijen vrij het debat in de gewone voorwaarden te heropenen om tot een definitieve bepaling van de schadeloosstelling te komen.

Het Wetsontwerp bepaalt de zeer korte termijnen binnen dewelke partijen hare middelen en bewijsgronden te doen gelden hebben ; de deskundigen verbeuren het recht op belooning bijaldien zij binnen den voorgeschreven ter-

mijn niet klaar mochten zijn met hunne verrichtingen.

Dit is de algemeene inrichting van het Wetsontwerp, die geëerbiedigd bleef zoowel door den Senaat als door de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Even willen wij nog wijzen op enkele veranderingen die de Kamer gemeend heeft te moeten toebrengen aan den tekst door den Senaat aan haar overgemaakt.

Artikel 4 schreef aan partijen voor de noodige stukken voor het begrooten der schadeloosstelling over te leggen, hetzij bij het onderzoek ter plaatse, hetzij op het oogenblik van de verschijning voor den rechter-commissaris.

De Kamer voegt aan dit artikel een lid toe naar luid waarvan « partijen een en twintig dagen tijd hebben om te antwoorden ».

Artikel 5 van den tekst van den Senaat (die afweek van den tekst van de Regeering), beval aan de deskundigen hun verslag in te dienen binnen vier maand na het overleggen van de stukken. De Kamer verkiest, boven den gelijken termijn van vier maand, een termijn van een maand, die met een en twintig dagen kan worden verlengd zoo partijen gebruik maken van hun recht van antwoord en, bovendien, door den voorzitter van de rechtbank kan worden verlengd, wegens uitzonderlijke omstandigheden, zonder echter vier maand te mogen overschrijden. Het lijkt ons nogal waarschijnlijk dat deze tekst feitelijk tot dezelfde uitslagen zal leiden als de door den Senaat aangenomen tekst. Daar hij voor gevolg kan hebben in gevallen van uitersten nood de rechtspleging te bespoedigen, zoo kan men niet beter doen dan er zich bij aansluiten.

De tekst van den Senaat (daarin overeenstemmend met dien van de Regeering), beroofde van hunne belooning de deskundigen die binnen den voorgeschreven termijn niet klaar waren met hunne verrichtingen. Deze tekst hield geen rekening met de vertraging te wijten aan ziekte of overlijden van een deskundige.

Artikel 9 van het ontwerp van de Kamer voorziet, voor dergelijk geval, de benoeming van een nieuwen deskundige en een nieuw vertrekpunt voor het berekenen der termijnen; hetzelfde geldt in geval van benoeming van een nieuwe college van deskundigen.

Wij zijn de meening toegedaan dat deze oplossingen de noodzakelijke gevolgtrekking waren van den tekst zelve door den Senaat aangenomen. Toch is het uitstekend dat in dit opzicht, elke misverstand bezworen zij, en men kan de Kamer enkel dankbaar zijn hier sommige punten nuttig te hebben toegelicht.

De meest merkwaardige nieuwigheid, die de Kamer in den oorspronkelijken tekst van het Wetsontwerp heeft ingevoerd, bestaat in de mogelijke verleenning, aan den onteigende, van een maximum-termijn van twee maand te rekenen vanaf de beteekening van het bewijs waaruit blijkt dat de schadeloosstelling in consignatie werd gegeven. Deze termijn, die met enkele weken het tijdstip van inbezitstelling zal kunnen uitstellen, kan worden ingewilligd door den rechter-commissaris in gevallen van uiterste noodwendigheid; het is overbodig nadruk te leggen op de redenen van menschlievendheid die kunnen worden aangevoerd tot staving van eene gunst die, in zekere mate, den onteigende behoedt voor een ietwat brutale uitdrijving.

Voor het overige kan de Commissie van Justitie enkel verwijzen naar haar verslag van 24 Mei 1924. Zij meent niet te moeten terugkomen op het vraagstuk van de grondwettelijkheid van het wetsontwerp (grondwettelijkheid die volgens haar niet ernstig kan worden in twijfel getrokken). Zij kan echter niet nalaten vast te stellen dat onze rechtspleging inzake onteigening enkele hervormingen wenschelijk maakt. De onteigenende partij, orgaan van de gemeenschap, heeft belangen en rechten die niet over het hoofd mogen worden gezien. Maar de onteigenden hebben, van hunnen kant, rechten en belangen, die eveneens hoogst

eerbiedwaardig zijn. Het spreekt van zelf dat de onteigenende, niet meer dan wat streng noodzakelijk is, door de traagheid van een nauwgezette rechtspleging mag worden belemmerd.

Van een anderen kant echter ware het in strijd met den geest onzer instellingen dat de traagheid van diezelfde rechtspleging — traagheid die soms onvrijwillig, doch ook soms opzettelijk is (zonder dat met dit den onteigenende moge ten laste leggen) — voor gevolg zou hebben dat aan de betrokken eigenaars een bovenmatig en ten slotte onverdiend nadeel werd berokkend. De onteigenden mogen, van hunnen kant, op rechtmatige wijze verhoplen dat de rechtspleging inzake onteigening vlug van stapel loope. Reeds heeft de rechtspraak onzer rechtbanken, naar aanleiding van de berekening der

schadeloosstellingen, gereageerd tegen de betreurenswaardige gevolgen voor den onteigende van de eindelooze vertraging, waarvan de onteigenende partij volstrekt niet den duur verkort wenschte te zien.

Zonder op eenige wijze het onteigend bestuur te willen berooven van het recht tijd en stond te kiezen, mag men zich toch afvragen of het oogenblik niet is gekomen na te gaan op welke wijze de onteigenden kunnen worden beschermd tegen de vaak zeer ernstige nadeelen, die de onteigenende partij hun berokkent door de overlange vertraging in de verwezenlijking harer ontwerpen.

De Verslaggever, *De Voorzitter,*
M. VAUTHIER. ALEXANDRE BRAUN.